

Az önkormányzat és a nonprofit szervezetek kapcsolata Siklós város példáján

A dolgozat háttéréül szolgáló kutatásról

Témánkat egykori olvasmányélményünk¹ alapján választottuk. A Központi Statisztikai Hivatal által megjelentetett könyv, pontosan ezt a témát dolgozta fel 2000-ben, és egy korábbi, 1996-os kutatást vett alapjául – melyben a 3149 önkormányzatnak küldött kérdőívben² információt kértek az önkormányzat által juttatott pénzügyi támogatások mértékéről, összetételéről, a támogatott szervezetek számáról és tevékenységéről, természetbeni segítségről, valamint a szektorból érkező különböző formájú hozzájárulásokról – és, amely kutatás az önkormányzatok és nonprofit szervezetek kapcsolatát első ízben vizsgálta.

„Az akkori felmérés eredményei azt mutatták, hogy a magyar települések többségében intenzív és sokrétű kooperáció zajlott, ugyanakkor a kapcsolatokkal nem rendelkező önkormányzatok magas aránya, illetve a különböző együttműködési formák alternatív és korántsem teljes körű elterjedése sejteni engedte, hogy ez a fejlődési folyamat még korántsem zárult le...” (Sebestény, 2002:15). A 2000-re vonatkozó adatgyűjtés szerint továbbá, az önkormányzatoknak már csak 20%-a állította, hogy semmilyen kapcsolata sincs nonprofit szervezetekkel, míg 1996-ban ez az arány közel 30%-os volt. A könyv tehát lényegében egy összehasonlító, leíró jellegű kutatást mutat be, mely egyben feltárja az eltelt időszakban bekövetkezett változásokat is.

Ezek alapján, kutatásunk fókuszába a siklói nonprofit szervezeteket, és a helyi önkormányzattal való együttműködésük feltárását állítottuk. A szervezetek kapcsolatrendszerét több megközelítésből is megvizsgáltuk. Az első lépés az anyaggyűjtés volt, mely során Siklósról általában – Siklós város története, elhelyezkedése, gazdasági, társadalmi, politikai, demográfiai jellemzői, egyesületi múltja stb. – és a témánkhöz kapcsolódóan – helyi nonprofit szervezetek száma, vezetőik neve, elérhetősége, tevékenységi körük szerinti beosztása stb. – tájékoztunk és gyűjtöttünk adatokat. A módszer alapvetően interjúzásból és helyi anyaggyűjtésből állt. Ezután közösen elkészítettük a nonprofit szervezeteknek, illetve az önkormányzatnak szánt interjúk vázlatait.

A módszertan tehát, a megelőző szakirodalomra, az összegyűjtött előzetes ismeretekre, illetve a Siklósra – az önkormányzattal és több nonprofit szervezettel – készített interjúkra épült, és ezekre támaszkodva igyekeztünk feltárni a helyi, települési önkormányzat és a nonprofit szervezetek kapcsolatát.

Hipotézisünk – eddigi ismereteinkre alapozva – szerint Siklósra:

- az önkormányzatok és nonprofit szervezetek kapcsolata gyenge, azaz legfőbb „érintkezési felületüket”, az önkormányzat által a nonprofit szervezeteknek nyújtott anyagi támogatás adja;
- történeti hagyományaik ellenére, a szervezetek között való produktív együttműködésre példát nem, vagy csak elvétve találunk;
- a nonprofit szervezetek nem képesek hatékony együttműködésre, így érdekérvényesítésre sem. Céljaik elérésében, működésükben, tevékenységük kifejtésében, ezáltal korlátozva vannak.

Siklós egyesületi múltja

A társadalmi egyesületek formáit alapvetően a nemzeti hagyományok (dalárdák, Olvasókörök), a gazdaság (ipartestületek), társadalom (tűzoltóság, temetkezés) változó szükségletei, illetve az osztály-, réteg- és csoportérdekek (érdekképviseltek) határozták meg. A dualizmus alatt Siklósra körülbelül 35-37 egyesület működött. 1888-tól hetilap jelent meg a nagyközségben (a megyében Pécs után másodikként). Az egyesületi élet a fokozódó háborús készültség és az ebből fakadó, az egyesületek működésére vonatkozó, egyre szigorúbb és korlátozóbb rendelkezések folytán 1912-től³ megtorpant, később megszűnt. Az első világháború kitörése után pedig, néhány szociális és tűzoltó egyesület kivételével minden egyesület beszüntette tevékenységét. Ám az 1920-as évektől újra fellendült az egyesületi élet. 1924-ben már újra 23 egyesület működött. A megmaradtak mellett új, más típusú egyesületek alakultak. (Nagy, 2000) „Az egyesületek első világháború utáni jellegzetes csoportját alkották a katonai, bajtársi és politikai egyesületek. A trianoni békeszerződés 112. cikkelye megtiltotta a katonai egyesületek létrehozását, ezért ilyen céllal sportegyesületek alakultak. Közülük a legismertebbek a levante- és a polgári lövészegyesületek”. (Nagy, 2000: 298-299.) Siklósra maig működik, de nem közvetlenül ennek utódjaként, ugyanis a második világháború előtt ezeket betiltották, és ilyen irányú gyakorlatok vezetését a katonaság vette át. Az 1945 utáni változások nem kedveztek a spontán társadalmi szerveződéseknek. „Már létükkel is reakciónak számítottak a baloldali pártok számára. Először a szélsőjobboldali társadalmi szervezeteket szüntették meg rendeleti úton. Az új hatalom szemében azonban gyanúsak voltak a különböző felekezeti egyházi egyesületek is, sőt a baloldal fokozatos előretörésével egyáltalán az egyesületek voltak a hatalom számára kényelmetlenné, mert nehezen lehetett ellenőrizni őket”. (Rozs, 2000, 322)

1970-től a nagyközség dinamikus fejlődésnek indult, az infrastruktúra jelentős fejlesztésével, majd Máriagyúddal való összevonásával (népszavazás után) 1977-ben városi rangra emelkedett. A ma is tapasztalható élénk egyesületi élet csak 1989 után kezdett ismét fellendülni. Napjainkban, többek között a Siklói kistérség központjaként tölt be fontos szerepet a megye és a térség életében.

Együttműködési formák, lehetőségek

„A hazai nonprofit szektor a nyolcvanas évek végén végbemenő újjászületése óta többszörösére növekedett, és az összetétele is megváltozott. A gomba-módra szaporodó alapítványok ma már a szervezetek harmadát alkotják, ugyanakkor újabb formák is megjelentek, mint a közalapítványok, köztisztviselők, közhasznú társaságok. Átalakult a tevékenységi szerkezet is, a hagyományos területek – sport-, szabadidős egyesületek, érdekképviseletek – mellett, egyre jelentősebbé vált a kultúra, oktatás, szociális szolgáltatás, az egészségügy és településfejlesztés.

Ezek a feladatkörök a települési önkormányzatok tevékenységében is kiemelkedő helyet foglalnak el. A rájuk háruló terhek, valamint a szűkös költségvetés adta nehézségek enyhítésében fontos szerep jut a rugalmasabb és kisebb apparátussal dolgozó alternatív szolgáltató szervezeteknek. Az állam szociálpolitikai, egészségügyi, kulturális, oktatási kiadásainak csökkentése nyomán a nonprofit szervezetek szerepvállalása várhatóan még tovább bővül. Az intézményesített vagy hallgatólagos feladatmegosztás, illetve -átadás, a speciális igények kielégítése miatt felmerülő anyagi terheket azonban a szektor pusztán saját erőforrásaiból nem képes fedezni. Ezért a nonprofit szektornak cél szerint nyújtott központi költségvetési támogatás mellett arra is szükség van, hogy a helyi önkormányzatok saját pénzalapjaikból is biztosítsanak anyagi vagy természetbeni segítséget.” (Sebestény, 1998: 10.)

A következőkben bemutatjuk az önkormányzatok és a nonprofit szervezetek közötti – az említett kutatásban is kiemelt – kapcsolati formákat. Ezek tárgyalása során röviden ismertetjük az egyes formákhoz kapcsolódóan a könyv és a saját kutatásunk (ezek mindig a 2004-es évre vonatkoznak) révén szerzett tapasztalatainkat, és e kétből vonunk le egyfajta konklúziót.

Önkormányzati vagy közös alapítású nonprofit szervezetek

Az önkormányzatok az alapítványok, közalapítványok kétharmadát önállóan, a többit társalapítóként hozták létre. A kutatás az eredmények alapján azt szűrte le, hogy ezek a szervezeti formák helyileg a városokhoz és a nagy lélekszámú településekhez kötődnek. Az önkormányzati részvétellel létrehozott alapítványok közül a városokban nagyjából minden ötödik szűnt meg.

Az önkormányzatok mintegy 20%-a közhasznú társaságok (továbbiakban Kht.) létrehozásában is részt vett. Utóbbiak a 2000-es vizsgálatig működőképesebbek bizonyultak, hiszen a felszámoltak aránya csak 5% volt. Bár azt is fontos megjegyezni, hogy a jelentős tőkét igénylő közhasznú társaságok alapítására 2000-ig csak kevés számú önkormányzat vállalkozott. Továbbá a kutatások tekintetében elmondható, hogy az alapítványok kétharmada 1996-ig létrejött⁴, s az ezt követő években nagyjából egyenletes arányban jöttek létre. A közhasznú társaságoknak csak mintegy negyede alakult meg 1996-ig, ettől kezdve azonban számuk folyamatosan nőtt⁵. (Sebestény, 2002)

Siklós város önkormányzata két alapítványt hozott létre: a Siklói Könyvtárért Közalapítványt (2000 óta működik, célja a könyvtár állományának fejlesztése) és a Siklós Városért Alapítványt. Utóbbit felszámolták, mivel, mint Kozma Sándor alpolgármester úr elmondta, nem tudta kifejteni tevékenységét – célja a város fejlesztése lett volna –, így tartalékainak felélésével az alapítványt az önkormányzat megszüntette. Siklóson ezen kívül vannak még a településen működő oktatási intézményekhez kapcsolódó alapítványok (ezeket a szülők hozták létre), és két szociális tevékenységet folytató alapítvány valamint kettő közhasznú társaság működik. Az egyiket az önkormányzat a településfejlesztés céljával hozta létre, a másik, pedig a Siklói Várszínház Kht., melyben az önkormányzati közreműködés nem tisztázott.

Az alpolgármesterrel készített interjúból kiderült, hogy az önkormányzat tagja az Önkormányzatok Szövetségének, de többet sajnos nem tudott felsorolni.

Szerződéses feladatellátás

A helyi önkormányzatok feladataik megosztása vagy átadása érdekében szerződést „A köthetnek nonprofit szervezetekkel, az utóbbiak ennek fejében anyagi támogatáshoz juthatnak.” (Sebestény, 2002: 22.) Míg 1996-ban az önkormányzatoknak csak mintegy 11%-a, addig 2000-ben már 20%-a élt ezzel a lehetőséggel. A megállapodások 85%-át az oktatás, a sport, a kultúra, az egészségügyi, a szociális szolgáltatás, a fejlesztés, továbbá a sport és szabadidő terén tevékenykedő nonprofit szervezetekkel kötötték meg – a bűnmegelőzésben a kooperációk részaránya ugrásszerűen megnőtt. A szerződéses feladat ellátás az önkormányzat és a nonprofit szervezetek között intézményes formája az együttműködésnek, melyet törvényes keretek között zajlik. (Sebestény, 2002)

2004-ben a siklói önkormányzat hat nonprofit szervezettel állt szerződéses kapcsolatban. Mindegyik, egy-egy kardinális pontja a helyi civil szektornak. A szerződő felek közül a legkiemelkedőbb támogatásban a siklói kézilabda egyesület és a siklói futball klub részesült. A Társadalmi Egyesületek Szövetsége Siklói Szervezete biztosítja a nonprofit szervezeteknek, kluboknak, köröknek, a Dél-Baranya Televízióknak és a Civil Fórumnak a megfelelő helyet, működésükhöz; a siklói Teleház és a Tenkes Népfőiskola részére infrastruktúrát biztosít. Szerződéssel kívánja, a nagy múltú Siklói Polgárőr Egyesület talpra állítását elősegíteni, hogy a helyi polgári önkéntesek ismét segíthessék a rendőrség bűnmegelőző munkáját, a rendfenntartást. Ugyancsak szerződés szerint biztosít anyagi támogatást a Tenkes Vegyeskari Egyesületnek, akik versenyeken való részvételük révén viszik a város hírét szerte az országban. Végül, de nem utolsónak a Siklói önkormányzat is csatlakozott a Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont Kht. „Újra dolgozom” és „Lépésről lépésre” programjaihoz. Ezek működéséhez is anyagi támogatást biztosít, szerződéses feladatvállalás keretében.

Megállapíthatjuk, hogy Siklós önkormányzata is elsősorban a sport, szabadidős, a kulturális, bűnmegelőzési és a szociális ellátás terén tevékenykedő szervezetekkel kötött szerződést. Az alpolgármester ezt a szervezetek hatékonysági fokával (tömegbázis) és elért eredményeivel magyarázta.

Közös pályázat, pályázás

Az önkormányzatok számára pótlólagos bevételi források, megszerzésére nyújt lehetőséget, ha a helyi nonprofit szervezetekkel közösen... nyújtanak be pályázatot. Erre azonban 2000-ben csak a települések 6%-ában volt példa.” (Sebestény, 2002: 23.) Siklóson hasonló helyzetet tapasztaltunk. A különböző egyesületekkel készített interjúkból kiderült, hogy a szervezetek nemhogy közösen nem pályáznak az önkormányzattal (bár erre egy példát mégis fel tudunk hozni, hiszen éppen ottlétünkkor derült ki, hogy egy PHARE-pályázaton – amin az önkormányzatoknak civilekkel együtt lehetett csak pályázniuk – nyertek), de maguk sem igen veszik igénybe ezt a lehetőséget. Az indokok között általában a megfelelő technikai felszerelés, kellő mennyiségű önrész és szaktudás hiányosságát említik – leggyakrabban a hármat együtt. Amelyik szervezet mégis pályázik, inkább az állami pályázatokat említi, s csak az erős, hatékony szervezetek (Villány–Siklósi Borút Egyesület) merészkednek az Európai Unió pályázatok területére.

A siklósi önkormányzat sem nyitott eddig a nonprofit szervezetek felé, bár most némi előrelépés volt tapasztalható. Nem sokkal kutatásunk előtt került az önkormányzathoz egy hivatásos pályázatíró, akinek személyében megjelent az elmozdulás lehetősége a közös pályázás terén (lásd korábban említett uniós pályázat).

A Teleház vezetője elmondta, hogy tervezi egy fő pályázatíró felvételét, amennyiben erre sor kerülne, nagyban fellendíthetné a helyi nonprofit szervezetek működését, esetleges összefogását és lehetőségeket céljaik megvalósításában.

Pénzügyi támogatások

A pénzügyi hozzájárulás a legjellemzőbb formája az önkormányzatok és a nonprofit szervezetek közötti kapcsolatnak. Ebben a tekintetben, a kutatás szerint 1996 óta nem történt jelentős elmozdulás. Az önkormányzatok leggyakrabban eseti támogatás formájában nyújtanak pénzügyi támogatást. Ebben az esetben azonban megfigyelhető, hogy az önkormányzatok nagyobb mértékben támogatták a saját alapítású vagy a velük szerződésben álló szervezeteket. Mára szinte teljesen elterjedt, hogy az önkormányzat helyi pályázat meghirdetése útján biztosít a településen működő nonprofit szervezetek számára pénzügyi támogatást. (Sebestény, 2002) A vizsgálat (Sebestény, 2002) szerint, azonban ezen a csatornán általában kisebb összeghez jutottak csak a helyi szervezetek. A legnagyobb támogatott kört az egyesületek alkották (nem meglepő, hiszen ezekből van a legtöbb), azonban a támogatás alig 40%-a jutott hozzájuk, míg 36%-a közhasznú társaságokhoz (általában részben vagy teljesen önkormányzati alapítású, hiszen nagy alaptőkét igényel) áramlott. Az önkormányzatok által leginkább preferált nonprofit szervezetek azok voltak, amelyek szabadidő eltöltést és sportolási lehetőséget tudtak biztosítani, ezeket követték a településfejlesztést megcélzó, majd a szociális vagy egészségügyi és a különböző polgár-érdekvédelmi és

tűzoltó tevékenységet megcélzó. A legkevesebb támogatás a kultúra, az oktatás-nevelés ügyére, az idősgondozást, az ifjúsághoz kötődő feladatok ellátását vállalóknak jutott. (Sebestény, 2002)

Siklós önkormányzata is a pályázaton elnyerhető anyagi támogatás eszközével él elsősorban. Idén (2004) harmincegy pályázat érkezett be az önkormányzathoz. Az eredmények ismételten a kutatást igazolják. A legnagyobb mértékben a sport, szabadidős tevékenységű, illetve az önkormányzattal szerződésben álló szervezeteket támogatták, a többi szervezet átlagosan 10-30 ezer forintnyi támogatásban részesült. A siklósi önkormányzat az elnyerhető támogatásra szánt teljes összeget (16 millió forintot) két részre osztotta. A pályázó 25 nonprofit szervezet között 2, míg az ugyancsak pályázó 6 sportegyesület között 14 millió forintot osztott ki. Ezt az elosztást azzal indokolták, hogy a nagyobb tömegbázisú szervezeteket jobban kell és érdemes támogatni, valamint a sport terén elért, illetve várható eredményeknek a város nagy hasznát veszi.

Természetbeni támogatások

Míg 1996-ban még nem, 2000-re már általánossá vált a városokban, hogy a helyi nonprofit szervezetek használatba vették az önkormányzati ingatlanokat, infrastruktúrát, szellemi tőkét – ezek a leggyakoribb formái a természetbeni támogatásnak. (Sebestény, 2002)

Siklós önkormányzata a papírforma szerint, ennek nagymértékben eleget tesz. A legtöbb egyesület és az önkormányzat is megjelölte a támogatás fent említett három formáját. Ezért úgy gondoljuk – mivel mindkét oldalról megerősítést kaptunk –, hogy ezt megvalósult és működőképes támogatási formának tekinthetjük.

Nonprofit hozzájárulás

A nonprofit szervezetek, – hiszen létrejöttük is alapjában ezt célozza meg –, tevékenységükkel támogatják a helyi önkormányzatokat feladataik ellátásában, ugyanakkor lehetőség szerint, anyagi támogatással és önkéntes munkával is segíthetik azt. (Sebestény, 2002)

Siklóson, az önkormányzatnak nyújtott anyagi támogatásról nem tudok, viszont a Polgárőrség tagjai több száz órányi önkéntes munkával segítették a város önkormányzatát (a már említett bűnmegelőzési feladatok ellátásával, illetve az illegális személtlerakó helyek felkutatásával). Az önkéntes munkavégzés arányának növekedéshez szélesebb lakossági megmozdulásra volna szükség – a nonprofit szervezeti tagságon keresztül. A nonprofit szervezetek széles polgári tagságának növelése a közösség-szervezés egyik alappillére. A szervezetek programjai többségben a helyi társadalom környezetének építését, szépítését szolgálják. Emellett a helyi társadalmi kapcsolatokat is mélyítik,

erősítik. A fokozódó közösségi élet és együtt gondolkodás multiplikáló hatását a dinamikusan fejlődő – a helyi tőke maximális kihasználása, folyamatos pályázás, stb. – település képe tükrözi vissza.

Politikai részvétel

Mivel a nonprofit szervezetek az adott településen, a más formában (állami, gazdasági, önkormányzati) ki nem elégített szükségletekre fókuszálva jöttek létre elsősorban, így fontos, hogy részt vehessenek a helyi önkormányzatok döntés-előkészítő munkájában – úgy is, mint a lakosság szócsöve. Bár a nonprofit szervezetek alapszabályukban rögzítik az elvet, miszerint politikai pártállástól mentesek maradnak, ennek áthágása, a fennmaradás, az érdekérvényesítés érdekében, sokszor elkerülhetetlen. (Sebestény, 2002)

Siklóson a polgármester jár élen ezzel a példával, ugyanis ő a Villány–Siklósi Borút Egyesület elnöke. De a többi civil szervezet alapítójáról is általában elmondható, hogy jelentősebb közéleti szerepet töltött be a város életében a rendszerváltozás előtti és/vagy utáni időkben. A helyi képviselők szinte mindegyike, tagja egy, de nem ritkán több helyi egyesületnek is – az sem ritka, hogy az adott egyesületben elnök vagy alapító tag. Az önkormányzat két héttel a testületi ülések előtt kiértesítette a helyi nonprofit szervezetek képviselőit, de az ülések napirendi pontjai annyiszor és annyit változtak, hogy ez az út járhatatlannak bizonyult. Az alpolgármester a meghívók elmaradását nem tartja visszalépésnek, hiszen az ülések nyitottak mindenki számára, és napjukat mindig közzé is teszik. Másfelől, úgy vélekedik, hogy mindig mindenkit meghívni felesleges, így azt a gyakorlatot tartja követendőnek, hogy mindig csak az érintetteket vonják be döntés-előkészítő munkájukba.

Kapcsolattartás, együttműködési formák a városban

A közösség érdekében végzett munka során a helyi civil társadalom és a település vezetése között számos intézményes együttműködési forma alakulhat ki.” (Sebestény, 2002: 38.) Ezek az alábbiak lehetnek:

– Nonprofit szervezetek önkormányzati döntés-előkészítő munkájába való bevonása. Intézményes egyeztető fórum kialakítása – mely lehetőséget biztosít a nonprofit szervezeteknek az önkormányzat vezetőivel való közvetlen tárgyalásra.

- Civil ház (Teleház), közösségi központ működtetése
- Civil referens alkalmazása az önkormányzatnál – mely tisztás az önkormányzatok és a helyi nonprofit szervezetek közötti kapcsolattartást segíti elő
- Nyilvántartás készítése a településen működő nonprofit szervezetekről
- Önkormányzati sajtótermék megjelentetése – melyben legalább alkalmanként lehetőséget biztosít a nonprofit szervezeteknek a megjelenésre.

Elméletileg működik intézményes civil fórum a siklósi Teleházban, ám erre vonatkozólag kielégítő információval nem szolgálhatunk, és az gondoljuk, hogy a helyi nonprofit szervezetek és az önkormányzat közötti „eszmeccserék” inkább informális keretek között zajlanak, tekintve, hogy Siklóson a levont tapasztalatok alapján a város közéleti szereplői egy bonyolult ismeretségi hálójá alakult ki és irányítja a várost. Teleház van Siklóson, a város központjában helyezkedik el. Több nonprofit szervezetnek és körök, klubok rendezvényeinek ad otthont, ugyanakkor biztosítja a helyiek számára a kielégítő technikai felszerelések (nyomtató, fénymásoló, számítógépek, Internet stb.) használatának lehetőségét is.

Civil referens az önkormányzatnál nincs, de van nyilvántartásuk a helyi nonprofit szervezetekről. Kérdésünkre, hogy szerintük hány nonprofit szervezet működik a településen, azt válaszolták, hogy az adataik szerint mintegy 30 szervezet van a városban. A többit hivatalosan nem ismerik, vagy nem ismerik el. Magunk, a be nem jegyzettekkel együtt úgy 50-re becsüljük a számukat, előzetes adatgyűjtéseink birtokában.

A sajtó

A civil vagy nonprofit szervezetek, egyáltalán a helyi közösségek munkásságának, eredményeinek a bemutatása, nyilvánosságra hozatala nagymértékben kötődik a sajtóhoz, annak valamelyik – írott vagy elektronikus – formájához. (Sebestény, 2002) Nagymértékben segítette a helyi szellemi életet az első nyomda megalapítása⁶, mely különböző kiadványok (cikkek, könyvek, hetilapok, helyi szerzők könyvei) kiadását segítette elő (Kiss, 2000: 220.). Sajnos a siklósi sajtó olvasótábora olyannyira szűk volt, hogy napi lapok nem igen éltek meg a településen. Az első világháborúig mintegy öt hetilapot említenek. Ezek közül a legtartósabban fenn maradt újság a *Siklós és Vidéke*⁷ című, amely első sorban közérdekű, társadalmi és szépirodalmi heti lap volt. Néplapként indult és az is maradt egész fenn állása alatt. A helyi polgárság érdekeit, igényeit kiszolgáló, a külvilág eseményeit „sajátos” módon tálaló újság. A több mint harminc évig létező újság nagyon jó kordokumentumként szolgálhat a helyi életről.

Az elmúlt évtizedekben mindig volt valamilyen kézzel fogható sajtója Siklósnak. De sajnos egyre kevesebb, pedig érdeklődés lenne iránta. A legutóbbi 2001 tavaszán szűnt meg, az 1989-től megjelenő számainak könyvtári feldolgozásából kiderült, hogy a lap hasábjain meglehetősen gyakorisággal jelentkeztek a nonprofit szervezetek híreikkel, információikkal.

Jelenleg nincs nyomtatott sajtója (érdemben annak nevezhető) Siklósnak. Ebből az okból kifolyólag nagyon kevés felületen tudnak megjelenni bármilyen okból is az eredményeikkel. A megyei lapok, a helyi televízió és rádió nem „felület” a szervezeteknek. Bár a kutatás során az derült ki, hogy a szervezetek (elenyésző ellenkező véleményt találtunk) alig igénylik a sajtóban való megjelenést.

Összefoglalás

A nonprofit szervezetek nagy többségét idős vagy idősödő helyi lakosok vezetik, akik korábban is valamilyen formában – alpolgármester, önkormányzati képviselő, iskolaigazgató vagy egyéb tisztségben – közszereplői voltak a kisvárosnak. A nonprofit szervezetek tagsága, az önkormányzat és a város vezető rétege (helyi vállalkozók, kereskedők, élénk társadalmi életet élők) nagymértékű átfedést mutat. Kik megjelenik itt is, ott is. Mindenki ismer mindenkit és nagymértékben elgondolkozott, hiszen a helyi szervezetek elsősorban (különböző okok miatt) az önkormányzat támogatására támaszkodnak. Ezt tovább fokozza, hogy néhány egyesület vezetőségi tagja több helyen is szerepel, sőt az önkormányzatban is valamilyen formában jelen van. Az önkormányzatok és a civilek közötti kapcsolat leginkább az önkormányzat által évente kiosztásra kerülő elkülönített alapra való pályázásra korlátozódik mind a nonprofit szervezetek, mind az önkormányzat részéről. Az önkormányzat természetbeni támogatása szinte minden nonprofit szervezetre kiterjed, míg anyagi támogatásban elsősorban a sport és szabadidős tevékenységeket, illetve a vele szerződésben állókat részesíti. A pályázási formákat, melyek által kiegészítő forrásokhoz juthatnának, ritkán használják ki. Ettől függetlenül a szervezetek jól lefedik a város életének szervezésére, jobbítására, könnyítésére szolgáló tevékenységükkel a felmerülő szükségleteket. Tagságuk mégsem mondható nagyszámúnak, s az aktív munka és elköteleződés is leginkább csak a szervezetek vezetőjére jellemző.

A város vezetése és a szervezeti tagság közötti átfedés ellenére a két fél között nincs valós kapcsolattartás, együttműködés.

Elmondhatjuk tehát, hogy hipotézisünk beigazolódni látszik, de nem szabad megfeledkeznünk arról a tényről, hogy kutatásunk nem mondható teljesnek, így a beigazolás is feltevés. Siklós város jellegéből azonban viszonylag nagy biztonsággal állíthatjuk, hogy az eredmények papírformaszerűen illeszkedtek a dolgozatunk alapjául szolgáló kutatásba.

Jegyzetek

- ¹Ez a könyv: Sebestény István (2002): *Önkormányzatok és a nonprofit szervezetek kapcsolata 2000*. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal.
- ²Nem küldtek kérdőívet a megyei önkormányzatoknak és a kisebbségi önkormányzatoknak.
- ³A háború eseteire hozott kivételes intézkedés egyik cikkelye szerint, a Minisztérium, ha szükségesnek látja, betilthatja az egyesületek működését.
- ⁴Az alkotmányban deklarált egyesülési jog az alapja az önkéntes alapon létrejövő, szervezett társadalmi közösségek működésének. E szabadságjogok gyakorlását a jogrendszer azáltal biztosítja, hogy az állampolgárok önkéntes szerveződéseit *jogi személyként* ismeri el. Az 1949. évi 2. sz. törvény ezt eltörölte, s újra csak az egyes polgári jogi szabályok módosításáról szóló 1987. évi 11. sz. törvény biztosított lehetőséget. (Andrássy, 1993) Ennek eredményeként volt tapasztalható az alapítvány jogintézményének újbóli megjelenése. Ez lehet az oka, hogy a vizsgált időszakig a KHT-kal összevetve, az alapítványok nagyobb számban jöttek létre.
- ⁵Az 1993. évi XCH. törvény a Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseinek módosításáról, melyet 1994. január elsején iktattak be, biztosította a közhasznú társaságok megalapítását. Ennek oka, hogy 1996-ig, az alapítványokkal összevetve, a társaságoknak csak, mintegy negyede alakult meg.
- ⁶1888. szeptember 28. Harangozó-Pandurovits nyomda
- ⁷1888-1919.

Felhasznált irodalom

- Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára* (1998) Budapest: Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány – Soros – NIOK Iroda
- Andrássy Lászlóné (1993): *Az alapítványi intézmény története*. Könyvtári Figyelő 39. évfolyam 2. szám. http://www.ki.oszk.hu/kf/1993/2/andrassy_h.html
- Bóhm Antal (1999): *A XX. Századi magyar társadalom*. Budapest: Korona Kiadó http://helynevtar.ksh.hu/datapageplusz.php4?c_id=9071&c_lang=hu&sid=1105580205982577949&tract=3
- <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=9034>
- Kiss Z. Géza (2000): *Az önkényuralom és a dualizmus kora : 1849- 1914*. In. Vonyó József (szerk.): Város a Tenkes alján. Siklós: Siklói Önkormányzat, 175- 226.
- Kuti Éva (1998): *Hívjuk talán nonprofitnak...* Budapest: Nonprofit Kutatócsoport
- Nagy Imre Gábor (2000): *Siklós a két világháború között: 1921-1944*. In. Város a Tenkes alján. Siklós: Siklói Önkormányzat
- Rozs András (2000): *A „koalíciós korszak” Siklóson: 1944. november 29.-1950*. In. Vonyó József (szerk.): Város a Tenkes alján. Siklós: Siklói Önkormányzat
- Sebestény István (1998): *Önkormányzatok és a nonprofit szervezetek kapcsolata 1996*. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal
- Sebestény István (2002): *Önkormányzatok és a nonprofit szervezetek kapcsolata 2000*. Budapest: Központi Statisztikai Hivatal
- Siklói sajtó 1988-1993 között
- Szita László (2000): *Siklós a török megszállás korában (1543-1686)* In. Vonyó József (szerk.): Város a Tenkes alján. Siklós: Siklói Önkormányzat
- Szita László (2000): *A török alóli felszabadulástól az 1848-1849-es szabadságharc bukásáig* In. Vonyó József (szerk.): Város a Tenkes alján. Siklós: Siklói Önkormányzat
- Tegzes Ferenc: *Siklós az első világháború és az antat-szerb megszállás időszakában*. In. Vonyó József (szerk.): Város a Tenkes alján Siklós évszázadai. Siklós: Siklói Önkormányzat, 227-244.